

Karol Korcz

Akademia Morska w Gdyni

POSTĘP PRAC NAD PROJEKTEM E-NAVIGATION

W artykule przedstawiono podstawowe założenia oraz elementy projektu Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO) pod nazwą Strategia e-Navigation oraz zaprezentowano obecny status i przyszłość prac nad tym projektem.

Słowa kluczowe: e-Navigation, GMDSS, łączność morska.

WSTĘP

Postęp technologiczny w zakresie radiokomunikacji i informatyki wpływa także na zmiany w zakresie morskich urządzeń i systemów radiokomunikacyjnych, nawigacyjnych i informacyjnych. Wymagania odnośnie do wyposażania statków morskich, związane z zapewnieniem ich bezpieczeństwa, są ściśle regulowane przez Międzynarodową Organizację Morską – IMO (*International Maritime Organization*), przy merytorycznym wsparciu jej komitetów i podkomitetów technicznych. W 2006 roku kilka państw członkowskich IMO zgłosiło na forum Komitetu Bezpieczeństwa na Morzu – MSC (*Maritime Safety Committee*), propozycję przygotowania szerokiej strategii włączenia nowych technologii do żeglugi morskiej, z zapewnieniem ich zgodności z już istniejącymi technologiami nawigacyjnymi i komunikacyjnymi oraz usługami. Nadrzędnym celem tej strategii ma być poprawa efektywności, bezpieczeństwa i minimalizacja kosztów całego systemu, zapewniającego globalne pokrycie oraz mającego zastosowanie dla wszystkich typów statków morskich [4].

W odpowiedzi na tę propozycję MSC podjęło decyzję o rozpoczęciu prac nad projektem „Przygotowanie strategii e-Navigation”, zlecając prowadzenie go przez dwa podkomitety techniczne IMO: Podkomitet ds. bezpieczeństwa żeglugi – NAV (*Sub-Committee on Safety of Navigation*) oraz Podkomitet ds. radiokomunikacji, poszukiwań i ratownictwa – COMSAR (*Sub-Committee on Radiocommunications, Search and Rescue*). Na koordynatora projektu został wyznaczony Podkomitet NAV [4]. Do prac nad tym projektem zaproszone zostały również inne organizacje międzynarodowe, w tym Międzynarodowe Stowarzyszenie Władz Latarni Morskich – IALA (*International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities*), Międzynarodowa Organizacja Hydrograficzna – IHO (*International Hydrographic Organization*) i Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Kapitańskich – IFSMA (*International Federation of Shipmasters' Associations*).

Po dwóch latach prac, w grudniu 2008 roku, na 85. sesji Komitetu Bezpieczeństwa na Morzu (MSC85), strategia e-Navigation została przyjęta w formie dwóch dokumentów: „Strategia rozwoju i wdrażania e-Navigation” oraz „Struktura procesu wdrażania strategii e-Navigation”.

Konsekwencją tej decyzji było przyjęcie nowego tematu pracy podkomitetów IMO NAV, COMSAR i dodatkowo Podkomitetu ds. szkolenia zawodowego i obowiązków wachtowych – STW (*Sub-Committee on Standards of Training and Watchkeeping*) – „Przygotowanie planu implementacji strategii e-Navigation” [5].

W wyniku zmian organizacyjnych podkomitetów IMO w 2013 roku, koordynację nad projektem e-Navigation powierzono nowemu podkomitetowi, powstałemu z połączenia Podkomitetów NAV i COMSAR, tj. Podkomitetowi ds. bezpieczeństwa żeglugi, radiokomunikacji oraz poszukiwań i ratownictwa – NCSR (*Sub-Committee on Safety of Navigation, Communication and Search and Rescue*). Choć zakończenie prac nad tym tematem planowano na rok 2012, MSC dopiero w listopadzie 2014 roku zatwierdził wyniki tych prac, przyjmując dokument – „Plan implementacji strategii e-Navigation”. Zgodnie z przyjętym w tym dokumencie harmonogramem realizacji zadań, prace nad implementacją strategii e-Navigation powinny być zakończone do 2019 roku.

1. STRATEGIA E-NAVIGATION

Po długiej dyskusji przyjęto następującą definicję e-Navigation [8]:
„E-Navigation jest zharmonizowanym zbieraniem, integracją, wymianą, prezentacją i analizą morskich informacji na statkach i lądzie, za pomocą środków elektronicznych, poprawiających nawigację od portu do portu i powiązane serwisy bezpieczeństwa oraz ochronę statków na morzu, a także ochronę środowiska naturalnego”.

Zgodnie z powyższą definicją, zadaniem e-Navigation ma być spełnienie obecnych i przyszłych potrzeb użytkowników, poprzez harmonijne współdziałanie morskich systemów nawigacyjnych oraz wspierających je serwisów lądowych. Natomiast jej celem nadrzędnym jest poprawa bezpieczeństwa nawigacji i redukcja szeroko rozumianych błędów, w tym powodowanych przez człowieka.

1.1. Podstawowe założenia

W pracach nad strategią e-Navigation przyjęto podstawowe założenie, iż potencjalny system powinien być rozwijany w funkcji oczekiwań jego użytkowników (na statku i na lądzie), a nie możliwości aktualnie dostępnych technologii informacyjnych i radiokomunikacyjnych [1, 5]. Ponadto:

- procedury operacyjne powinny być wdrożone i poddawane ocenie, w szczególności w odniesieniu do interfejsu człowiek-maszyna, szkolenia i rozwoju marynarzy oraz ról, obowiązków i odpowiedzialności użytkowników na statku i lądzie;

- marynarz powinien nadal odgrywać kluczową rolę w podejmowaniu decyzji, nawet gdy wspierająca rola użytkowników lądowych wzrasta;
- czynnik ludzki i ergonomia powinny być kluczowe przy projektowaniu systemu, aby zapewnić optymalną integrację, w tym panel operatorski – HMI (*Human Machine Interface*), prezentację i zakres informacji pozwalający uniknąć przeciążenia, zapewnienia integralności i odpowiedniego szkolenia;
- odpowiednie środki powinny być dostępne i zapewnione zarówno dla samej e-Navigation, jak i innych zagadnień, takich jak szkolenia czy widmo radiowe;
- implementacja powinna być mierzalna i niezbyt pochopna;
- koszty systemu nie powinny być nadmierne [1, 5].

1.2. Potrzeby użytkowników

Potrzeby użytkowników powinny być określone z uwzględnieniem elementów składowych definicji e-Navigation, odpowiednich analiz oraz czynnika ludzkiego i powinny odnosić się do wszystkich potencjalnych użytkowników. Przyjęte wstępne potrzeby odnoszą się głównie do statków podlegających Międzynarodowej konwencji o bezpieczeństwie życia na morzu – Konwencji SOLAS (*International Convention for the Safety of Life at Sea*) i oczekiwań administracji morskich. Ustalono, iż bardziej szczegółowe potrzeby będą zidentyfikowane później w ramach prac nad wdrożeniem e-Navigation. W wyniku tego metodycznego podejścia przyjęto następujące, wstępne potrzeby użytkowników [2]:

- ujednolicone morskie informacje/struktura danych;
- zautomatyzowane i standaryzowane funkcje raportowania;
- efektywna i dobrej jakości komunikacja;
- prezentacja przyjazna użytkownikowi;
- interfejs przyjazny użytkownikowi;
- integralność danych i całego systemu;
- analiza pracy systemu;
- wybrane kwestie implementacji systemu.

1.3. Główne cele e-Navigation

Podstawowym celem e-Navigation ma być zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności żeglugi. Aby w powyższym kontekście spełnić oczekiwania użytkowników na statkach i na lądzie, do głównych celów e-Navigation zaliczono m.in. [3, 8]:

- ułatwienie bezpiecznej nawigacji statków, z uwzględnieniem informacji hydrograficznej, meteorologicznej i nawigacyjnej oraz ryzyka;

- ułatwienie obserwacji ruchu statków i zarządzanie nimi z wykorzystaniem dostępu do stosownej brzegowej/lądowej bazy danych;
- ułatwienie łączności, łącznie z wymianą danych w relacji: statek-statek, statek-stacja brzegowa, stacja brzegowa-statek, stacja brzegowa-stacja brzegowa i pomiędzy innymi użytkownikami;
- zapewnienie możliwości zwiększenia efektywności transportu i logistyki;
- wsparcie efektywnych działań w sytuacji kryzysowej oraz podczas akcji poszukiwania i ratowania – akcji SAR (*Search and Rescue*);
- integracja i prezentacja informacji na statku i na lądzie;
- włączenie wymagań szkoleniowych użytkowników;
- ułatwienie globalnego pokrycia, wprowadzenie jednolitych standardów.

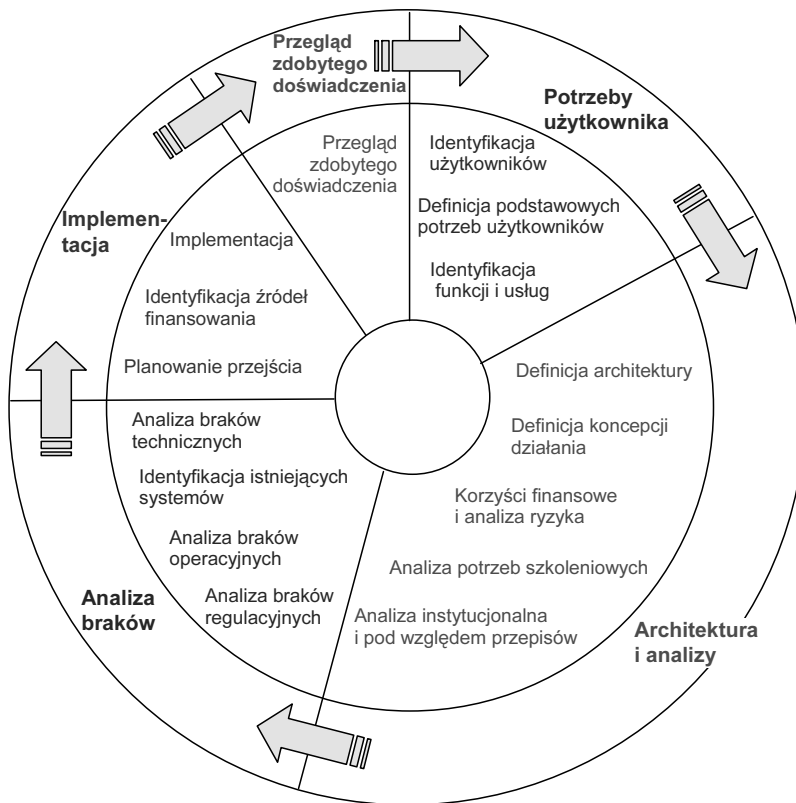
1.4. Kluczowe elementy strategii e-Navigation

Do kluczowych elementów strategii e-Navigation, wynikających z priorytetowych potrzeb użytkowników, należy zaliczyć [2]:

- architekturę systemu;
- czynnik ludzki;
- obowiązujące konwencje i standardy;
- określanie pozycji;
- technologie komunikacyjne i informacyjne;
- elektroniczne mapy nawigacyjne – ENC (*Electronic Navigational Chart*);
- standaryzację urządzeń i ich skalowalność;
- własność i kontrolę nad systemem.

Uwzględniając niezbędną otwartość i elastyczność przyszłego systemu, implementacja strategii e-Navigation powinna być zmiennym, interaktywnym procesem, składającym się z następujących elementów (rys. 1) [3, 8]:

- potrzeby użytkownika;
- architektura i analizy;
- analiza braków;
- implementacja;
- przegląd zdobytego doświadczenia.

Rys. 1. Elementy i etapy implementacji strategii e-Navigation [2]

Fig. 1. The elements and stages of implementation of e-Navigation strategy

2. PLAN IMPLEMENTACJI STRATEGII E-NAVIGATION

Plan implementacji strategii e-Navigation – SIP (*Strategy Implementation Plan*), przyjęty podczas 94. sesji MSC w listopadzie 2014 roku, przedstawia wizję e-Navigation uwzględniającą ogólne oczekiwania odnośnie do jej podstawowych trzech elementów – statku, ładu i komunikacji.

Głównym celem przyjętego Planu jest implementacja pięciu priorytetowych rozwiązań dla e-Navigation, biorąc pod uwagę Formalną ocenę bezpieczeństwa IMO – FSA (*Formal Safety Assessment*), z której uwzględnieniem zidentyfikowano listę zadań wymaganych dla spełnienia tych rozwiązań. Zakłada się, że zakończenie pracy nad tymi zadaniami powinno dać pełną informację dla przemysłu, pozwalającą na rozpoczęcie projektowania produktów i usług spełniających oczekiwania wspomnianych pięciu rozwiązań dla e-Navigation. Zakończenie powyższych prac planowane jest do roku 2019.

2.1. Plan implementacji strategii e-Navigation

Przyjęty Plan wdrażania strategii bazuje na pięciu, poniższych priorytetowych rozwiązaniach dla e-Navigation:

- 1) udoskonalonej, zharmonizowanej i przyjaznej użytkownikom konstrukcji mostka;
- 2) środkach dla zestandaryzowanego i zautomatyzowanego raportowania;
- 3) poprawie niezawodności, elastyczności i integralności urządzeń i informacji nawigacyjnych;
- 4) integracji i prezentacji dostępnych informacji odebranych przez urządzenia komunikacyjne na wyświetlaczach graficznych;
- 5) udoskonalonej komunikacji dla portfolio służby kontroli ruchu statków – VTS (*Vessel Traffic Service*) – ale nie ograniczonej tylko do stacji VTS.

Rozwiązania 2), 4) i 5) skupiają się na efektywnym przekazywaniu morskich informacji i danych pomiędzy wszystkimi odpowiednimi użytkownikami (statek-statek, statek-brzeg, brzeg-statek i brzeg-brzeg). Rozwiązania 1) i 3) służą skutecznemu i praktycznemu wykorzystaniu informacji i danych na pokładzie statków.

W uzupełnieniu do każdego z powyższych priorytetowych rozwiązań e-Navigation zidentyfikowano także dodatkowe, szczegółowe rozwiązania [6, 7].

Portfolia służb morskich. W ramach poprawy świadczenia usług przez e-Navigation, w odniesieniu do statków, zostały zidentyfikowane portfolia służb morskich – MSPs (*Maritime Service Portfolios*), jako elektroniczne środki dostarczania informacji w sposób zharmonizowany, stanowiące część rozwiązania 5). Poniżej podano sześć zidentyfikowanych obszarów dla dostarczania MSP:

- 1) obszary portowe i podejścia do portów;
- 2) wody przybrzeżne i obszary zamknięte lub ograniczone;
- 3) otwarte morze i obszary otwarte;
- 4) obszary „offshorowe” i/lub z rozwiniętą infrastrukturą;
- 5) obszary polarne;
- 6) inne obszary oddalone.

Opracowanie stosownych wytycznych. Dla wsparcia procesu implementacji e-Navigation przyjęto przygotowanie zbioru trzech wytycznych:

- Wytyczne dotyczące projektowania ukierunkowanego na człowieka dla e-Navigation (*Guidelines on Human Centred Design (HCD) for e-navigation*);
- Wytyczne dotyczące testowania użyteczności, ewaluacji i oceny dla e-Navigation (*Guidelines on Usability Testing, Evaluation and Assessment (U-TEA) for e-navigation systems*);
- Wytyczne dla zapewnienia jakości oprogramowania w e-Navigation (*Guidelines for Software Quality Assurance (SQA) in e-navigation*).

Kombinacja wspomnianych wcześniej pięciu rozwiązań dla e-Navigation, wsparta przez FSA i powyższy zbiór trzech wytycznych, ma ułatwić implementację e-Navigation w sposób całościowy, z zapewnieniem interakcji pomiędzy użytkownikami na statku i na lądzie.

Identyfikacja zadań i harmonogram ich realizacji. Przyjęto, że spełnienie omówionych wcześniej pięciu podstawowych (priorytetowych) rozwiązań dla e-Navigation wymaga realizacji 18 niżej wymienionych zadań:

- 1) przygotowanie projektu wytycznych – *Guidelines on Human Centred Design (HCD) for e-navigation systems*;
- 2) przygotowanie projektu wytycznych – *Guidelines on Usability Testing, Evaluation and Assessment (UTEA) of e-navigation systems*;
- 3) opracowanie koncepcji podręczników elektronicznych i zharmonizowanie ich układu tak, aby zapewnić łatwe zaznajomienie się marynarzy z odpowiednim sprzętem;
- 4) sformułowanie koncepcji standardowych trybów pracy, w tym ich zapisu i odczytu dla różnych sytuacji, a także funkcjonalności trybu-S na odpowiednim sprzęcie;
- 5) zbadanie, czy jest konieczna rozbudowa istniejących standardów eksploatacyjnych dla zarządzania alarmami na mostku (*Bridge Alert Management Performance Standards*);
Prace nad tym zagadnieniem podzielono na dwa cele:
  - a) wytyczne odnośnie do wdrożenia zarządzania alarmami na mostku – BAM (*Bridge Alert Management*),
  - b) zmienione standardy eksploatacyjne BAM;
- 6) opracowanie metodologii wyświetlania dokładności i niezawodności wyposażenia nawigacyjnego (obejmuje to zharmonizowany system wyświetlania);
- 7) zbadanie, czy INS, zdefiniowany zgodnie z rezolucją MSC.252 (83), jest właściwym integratorem i zobrazowaniem informacji nawigacyjnych dla e-Navigation oraz identyfikacja zmian, gdy będzie to potrzebne, w tym portu komunikacyjnego i modułu PNT;
Wynikiem prac nad tym zagadnieniem powinny być:
  - a) raport na temat przydatności INS,
  - b) nowe albo dodatkowe moduły standardów eksploatacyjnych dla INS;
- 8) uzgodnienie przez państwa członkowskie zarysu standardowego formatu raportowania statków tak, aby było możliwe ogólnosiwiatowe „jedno zobrazowanie” (SOLAS Prawidło V/28, Rezolucja A.851(20) i SN.1/Circ.289);
- 9) znalezienie najlepszego sposobu zautomatyzowanego zbierania wewnętrznych danych statku dla celów raportowania, w tym informacji statycznej i dynamicznej;
- 10) zbadanie ogólnych wymagań Rezolucji A.694(17) i IEC 60945, w celu zbadania, jak może być wprowadzone wbudowane zintegrowane testowanie – BIIT (*Built in Integrity Testing*);
- 11) przygotowanie projektu wytycznych – *Guidelines for Software Quality Assurance (SQA) in e-navigation*;
- 12) opracowanie wytycznych dotyczących poprawy niezawodności i odporności statkowych systemów PNT poprzez integrację z systemami zewnętrznymi;
- 13) opracowanie wytycznych pokazujących, jak informacje nawigacyjne otrzymane przez urządzenia komunikacyjne mogą być wyświetlane w sposób zharmonizowany i jaka ich funkcjonalność jest potrzebna;

- 14) opracowanie wspólnej struktury morskich danych – CMDS (*Common Maritime Data Structure*) i włączenie parametrów odnośnie do priorytetu, źródła oraz właściciela informacji, bazując na modelu danych IHO S-100. Rezultatem prac nad tym zagadnieniem powinny być:
  - a) wytyczne odnośnie do CMDS,
  - b) zmienione normy IEC dla wymiany danych, używanych na pokładzie statków, w tym zapór informatycznych;
- 15) zidentyfikowanie i przygotowanie projektu wytycznych dotyczących bezproblemowej integracji wszystkich dostępnych obecnie infrastruktur komunikacyjnych oraz ich wykorzystania (np. zakres częstotliwości, pasmo, itd.), a także opracowywania systemów (np. chmura morska) ich wykorzystania do e-Navigation;
- 16) zbadanie, jak najlepiej przeprowadzić harmonizację konwencji i przepisów odnośnie do wyposażenia nawigacyjnego i komunikacyjnego;
- 17) dalszy rozwój portfeliów służb morskich (MSPs) tak, aby przed wdrożeniem przejściowych ustaleń były jasne usługi i odpowiedzialności;
- 18) przygotowanie projektu wytycznych – *Guidelines for the Harmonization of Testbeds Reporting*.

Praca nad powyższymi licznymi zadaniami wymaga ścisłej ich harmonizacji. W tabeli 1 przedstawiono planowane terminy realizacji poszczególnych zadań oraz skorelowany harmonogram wykonania wszystkich zadań, wynikające z przyjętego Planu implementacji e-Navigation.

2.2. Architektura systemu e-Navigation

Na rysunku 2 pokazano przepływ informacji/danych w strukturze e-Navigation.

Rysunek przedstawia pełną, ogólną architekturę e-Navigation oraz definiuje jej dwie dodatkowe cechy:

- wspólną strukturę morskich danych (CMDS), która rozciąga się na całej osi poziomej;
- Światowy Radiowy System Nawigacyjny – WWRNS (*World Wide Radio Navigation System*).

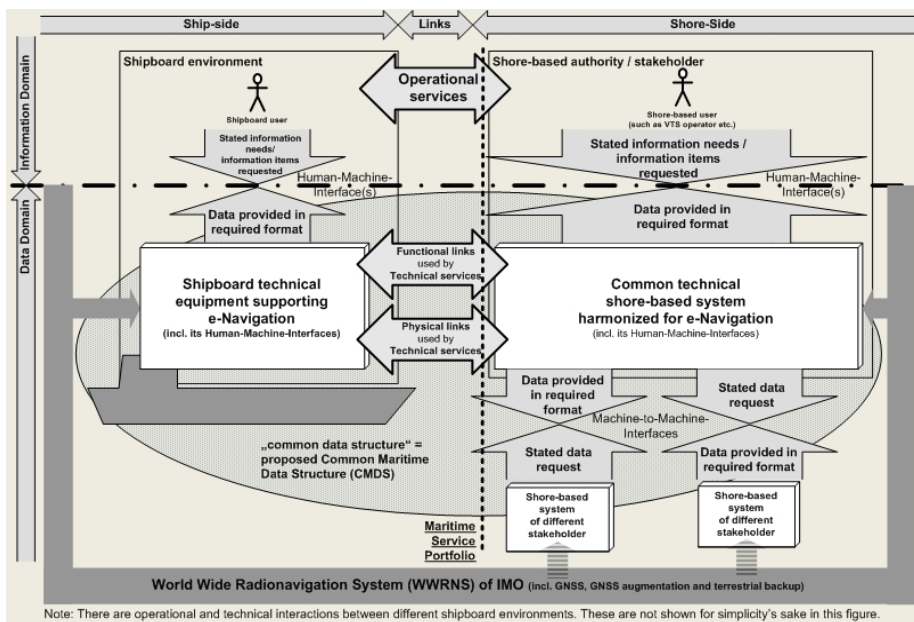
Przedstawiona architektura e-Navigation (rys. 2) stawia w centrum poziom „serwisu operacyjnego” oraz „łącza funkcjonalne” i „łącza fizyczne”, używane przez usługi techniczne. Należy także zwrócić uwagę na wyraźne rozróżnienie pomiędzy domenami informacji i danych, wyjaśniające związki między zagadnieniami żądania informacji przez użytkowników. Zaproponowana architektura wprowadza do perspektywy hierarchicznej koncepcje usług operacyjnych i technicznych (*Operational and Technical Services*), a także łączy funkcjonalnych i fizycznych (*Functional and Physical Links*). Ponadto powyższa architektura prezentuje koncepcję portfolio służb morskich – MSP (*Maritime Service Portfolios*) oraz szeroką gamę wymiany danych w relacji brzeg-brzeg.

Tabela 1. Terminy realizacji poszczególnych zadań oraz skorelowany harmonogram wykonania wszystkich zadań w procesie implementacji e-Navigation

Table 1. Deadlines for the various tasks and the correlated timetable for completion of all tasks in the process of implementing e-Navigation

Zadanie	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1)						
2)						
3)						
4)						
5a)						
5b)						
6)						
7a)						
7b)						
8)						
9)						
10a)						
10b)						
11)						
12)						
13)						
14a)						
14b)						
15)						
16)						
17)						
18)						

Rys. 2. Ogólna architektura e-Navigation [6, 7]

Fig. 2. The general architecture of e-Navigation

Jest to architektura bardzo ogólna, jej szczegóły zatem dotyczące zarówno strony statkowej, jak i brzegowej będą dalej rozwijane w świetle uzyskanych efektów prac nad poszczególnymi zadaniami, przedstawionymi wcześniej.

PODSUMOWANIE

Bez wątpienia, tak jak inne dziedziny życia, żegluga morska „przenosi się” do cyfrowego świata. W powyższym kontekście oczekuje się, że projekt e-Navigation zapewni cyfrową informację i stosowną infrastrukturę jej przesyłu na rzecz bezpieczeństwa morskiego, ochrony statków i ochrony środowiska morskiego, zmniejszenie obciążeń administracyjnych oraz zwiększenie efektywności handlu i transportu morskiego. Droga do pełnej realizacji tych oczekiwań jest jeszcze bardzo daleka, ale z pewnością przedstawiony w artykule plan implementacji strategii e-Navigation jest poważnym, realnym krokiem do ich spełnienia.

Jednym z trzech podstawowych elementów strategii e-Navigation, obok elektronicznej mapy nawigacyjnej (ENC) oraz elektronicznego systemu określania pozycji, jest szeroko rozumiana komunikacja. W powyższym kontekście rolę szczególną w projekcie e-Navigation odegrają nowoczesne systemy informacyjne i radiokomunikacyjne. Uwzględniając powyższe, otwarta staje się dyskusja dotycząca roli w tej koncepcji stosowanego obecnie w radiokomunikacji morskiej Światowego systemu łączności alarmowej i bezpieczeństwa GMDSS (*Global Maritime Distress and Safety System*), którego 16-lecie pełnej implementacji minęło w tym roku.

W artykule zaprezentowano główne elementy i zagadnienia dotyczące Planu implementacji strategii e-Navigation, przyjętego przez Międzynarodową Organizację Morską (IMO) w listopadzie 2014 roku, świadomie nie uwzględniając zagadnień prawnych i radiokomunikacyjnych, gdyż autor przedstawił je we wcześniejszych publikacjach [1, 2].

Przedstawiony wyżej zakres prac pokazuje złożoność i rozmach działań związanych z Planem implementacji strategii e-Navigation w żegludze morskiej, podejmowanych przez IMO w ramach jej merytorycznych podkomitetów roboczych oraz powoływanych celowych grup korespondencyjnych, których współuczestnikiem jest autor artykułu.

Należy zauważyć, iż w wieloletnim procesie implementacji strategii e-Navigation niektóre z przewidzianych do realizacji zadań zostały już zakończone, ale większość z nich jest na etapie wstępnym i jest przeznaczona do dalszych dyskusji merytorycznych. Podejmując taką dyskusję, należy jednak pamiętać o przestrzeganiu podstawowej zasady, towarzyszącej projektowi e-Navigation od jego początku, tj. iż podstawowym kryterium stosowanym w procesie implementacji strategii powinny być rzeczywiste potrzeby użytkowników szeroko rozumianej żeglugi morskiej, a nie dostępność na rynku nowości technologicznych. Jest to bardzo ważne, gdyż tylko takie podejście zapewni z jednej strony harmonijny rozwój e-Navigation, a z drugiej ciągłe i niezawodne bezpieczeństwo żeglugi statków morskich.

LITERATURA

1. Korcz K., *Radiokomunikacyjne aspekty planu implementacji strategii e-nawigacji* „Elektronika”, 2010, nr 11.
2. Korcz K., *Radiokomunikacyjne problemy planu implementacji strategii e-nawigacji*, „Przegląd Komunikacyjny i Wiadomości Telekomunikacyjne”, 2011, nr 7.
3. Korcz K., *Strategia e-nawigacji w żegludze morskiej*, „Przegląd Komunikacyjny i Wiadomości Telekomunikacyjne”, 2009, nr 5.
4. *Raport z obrad 81. sesji Komitetu IMO ds. bezpieczeństwa na morzu – MSC (Maritime Safety Committee)*, IMO, Londyn 2006.
5. *Raport z obrad 85. sesji Komitetu IMO ds. bezpieczeństwa na morzu – MSC (Maritime Safety Committee)*, IMO, Londyn 2008.
6. *Raport z obrad 91. sesji Komitetu IMO ds. bezpieczeństwa na morzu – MSC (Maritime Safety Committee)*, IMO, Londyn 2014.
7. *Raport z obrad 1. sesji Podkomitetu IMO ds. bezpieczeństwa żeglugi, radiokomunikacji oraz poszukiwań i ratownictwa – NCSR (Sub-Committee on Safety of Navigation, Communication and Search and Rescue)*, IMO, Londyn 2014.
8. *Raport z obrad 12. sesji Podkomitetu IMO ds. radiokomunikacji, poszukiwań i ratownictwa – COMSAR (Sub-Committee on Radiocommunications, Search and Rescue)*, IMO, Londyn 2008.

WORK PROGRESS ON THE E-NAVIGATION PROJECT

Summary

The article presents the basic assumptions and elements of International Maritime Organization (IMO) project “e-Navigation strategy”. The current status and future work on this project have been described as well.

Keywords: *e-Navigation, GMDSS, maritime communication.*